

มาตรา ๘^๒ บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณีอำนาจหน้าที่ดังว่านี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ได้

การดูแลรักษา
ที่ดินสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดิน

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์ อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

การถอนสภาพ
หรือการโอนเพื่อ
ใช้อย่างอื่นที่
สาธารณประโยชน์
หรือที่ดินที่ใช้เพื่อ
แผ่นดินโดยเฉพาะ

(๑) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจกฎหมายอื่นแล้ว การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ที่ดินสาธารณ
ประโยชน์
ประชาชนใช้
ประโยชน์ร่วมกัน

^๒ มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

(๒) ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน ที่ดินที่ใช้เพื่อ
โดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตาม ประโยชน์ของ
ความต้องการของทบวงการเมืองใด ถ้าทบวงการเมือง แผ่นดิน
นั้นเลิกใช้ หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป โดยเฉพาะ
เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้ว คณะรัฐมนตรี
จะมอบหมายให้ทบวงการเมืองซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือ
จัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าจะโอนต่อไปยังเอกชน ให้
กระทำโดยพระราชบัญญัติ และถ้าจะนำไปจัดเพื่อ
ประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น
ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา การออกกฎหมาย
ตามวรรคสองให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้าย
พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

มาตรา ๘ ทวิ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใด การนำที่ดินของ
มีสิทธิครอบครอง หรือที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน รับขึ้นทะเบียน
ซึ่งได้ถอนสภาพตามมาตรา ๘ (๑) แล้ว รัฐมนตรีมี
อำนาจที่จะจัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้
ประโยชน์ในราชการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่

๙ มาตรา ๘ ทวิ เพิ่มโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓
ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

กำหนดในกฎกระทรวง*

ก่อนที่จะจัดขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้มี ขั้นตอนการนำขึ้น
ทะเบียน
การรังวัดทำแผนที่ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่
ประกาศการจัดขึ้นทะเบียนให้ราษฎรทราบมีกำหนด
สามสิบวัน ประกาศให้ปิดในที่เปิดเผย ณ สำนักงาน
ที่ดิน ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ทำการ
กำนัน และในบริเวณที่ดินนั้น

การจัดขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรี
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้มีแผนที่แนบท้าย
ประกาศด้วย

มาตรา ๘ ตรี^{๑๐} ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของ การออกหนังสือ
แผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ สำคัญสำหรับ
ของแผ่นดินโดยเฉพาะ อธิบดีอาจจัดให้มีหนังสือ ที่หลวง (น.ส.อ.)
สำคัญสำหรับที่หลวงเพื่อแสดงเขตไว้เป็นหลักฐาน

แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกหนังสือสำคัญ หลักเกณฑ์
สำหรับที่หลวง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง**

* กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗

^{๑๐} มาตรา ๘ ตรี เพิ่มโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓
ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

** กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖) และ ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๓๗)
ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗

ที่ดินตามวรรคหนึ่งแปลงใดยังไม่มีหนังสือ
สำคัญสำหรับที่หลวง เขตของที่ดินดังกล่าวให้เป็นไป
ตามหลักฐานของทางราชการ

มาตรา ๕ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการ การหวงห้ามที่ดิน
เหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิ
ครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงาน
เจ้าหน้าที่* แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการ
ก่อสร้างหรือเผาป่า

(๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือ ขัดห้ามกระทำ
ทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ใน
บริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้าม**ในราชกิจจา
นุเบกษา หรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่
ทรัพยากรในที่ดิน

มาตรา ๕ ทวิ^{๖๖} (ยกเลิก)

* คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๕/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๘

** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศหวงห้าม ลงวันที่ ๒๑
พฤษภาคม ๒๕๒๓

^{๖๖} มาตรา ๕ ทวิ ถูกยกเลิก และบัญญัติมาตรา ๕/๑ แทนโดยแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕/๑ ให้ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๕ เสีย อัตราค่าตอบแทน
ค่าตอบแทนเป็นรายปีให้แก่เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่ดินที่ ได้รับอนุญาตตั้งอยู่ ยกเว้นองค์การบริหารส่วน
จังหวัด^{๓๒} ทั้งนี้ ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดใน
ข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชี
ท้ายประมวลกฎหมายนี้

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด การแบ่ง
แบ่งค่าตอบแทนที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง ให้แก่องค์กร ค่าตอบแทน
บริหารส่วนจังหวัดในอัตราร้อยละสี่สิบของค่าตอบแทน
ที่ได้รับภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ เพื่อ
เป็นรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด และให้
ค่าตอบแทนส่วนที่เหลือตกเป็นรายได้ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดินที่ได้รับอนุญาตตั้งอยู่
ในกรณีที่ที่ดินดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตขององค์กร

^{๓๒} มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับ
ที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนวันที่
พระราชบัญญัตินี้ (ฉบับที่ ๑๑) ใช้บังคับ เสียค่าตอบแทนตามมาตรา ๕ ทวิ แห่ง
ประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่
๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ จนกว่าการอนุญาตจะสิ้นสุดลง

บริหารส่วนจังหวัด ให้ค่าตอบแทนที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง
ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น
ทั้งหมด

มาตรา ๑๐ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมี การจัดหา
สิทธิครอบครองและมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผลประโยชน์
อันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้อธิบดีมีอำนาจ ในที่ดินของรัฐ
จัดหาผลประโยชน์ในการจัดหาผลประโยชน์ ให้
รวมถึงจัดทำที่ดินใช้ประโยชน์ได้ ซื้อขาย แลกเปลี่ยน
ให้เช่า และให้เช่าซื้อ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดหาผลประโยชน์ ให้ หลักเกณฑ์
กำหนดโดยกฎกระทรวง* แต่สำหรับการขาย การ
แลกเปลี่ยน และการให้เช่าซื้อที่ดินต้องได้รับอนุมัติ
จากรัฐมนตรี

การดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ตามความ ข้อคำนึงถึง
ในมาตรานี้ ให้คำนึงถึงการที่จะสงวนที่ดินไว้ให้อนุชน อนาคต
รุ่นหลังด้วย

มาตรา ๑๑ การจัดหาผลประโยชน์ซึ่งที่ดิน การมอบหมายให้
ของรัฐตามนัยดังกล่าวมาในมาตราก่อนนี้ รัฐมนตรีจะ ทบวงการเมืองอื่น
มอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้จัดหา เป็นผู้จัดหา
ผลประโยชน์สำหรับรัฐหรือบำรุงท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ ประโยชน์

* กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗